

Handläggare
Dragana Pajkic

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Svar på remiss God, hälsosam och klimatsmart mat - Förslag till matstrategi för Stockholms stad

Förvaltningens förslag till beslut

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till stadsledningskontoret.

Per Kjellander
Stadsdelsdirektör

Margareta Ericsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet: God, hälsosam och klimatsmart mat- Förslag till matstrategi för Stockholms stad (dnr 1.5.1-621/2018) för yttrande till bland annat samtliga stadsdelsnämnder. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 29 oktober 2018.

Matstrategin ska bidra till bättre folkhälsa och minskad miljö- och klimatpåverkan genom de livsmedel och måltider som köps in, produceras och serveras i stadens verksamheter. En sammanhållen strategi för hela staden skapar förutsättningar för ett jämlikt utbud i stadens måltidsverksamhet.

Förvaltningen ställer sig positiv till strategin om God, hälsosam och klimatsmart mat och anser att den långsiktigt kommer att gynna folkhälsan och bidra till lägre miljö- och klimatpåverkan. Förvaltningen vill särskilt uppmärksamma olika gruppers behov av specialkost, kompetensbehov bland stadens medarbetare samt möjligheterna att genomföra lokala upphandlingar till förmånligare priser.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet: God, hälsosam och klimatsmart mat - Förslag till matstrategi för Stockholms stad (dnr 1.5.1-621/2018) för yttrande av bland annat samtliga stadsdelsnämnder. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 29 oktober 2018.

I stadens budget för 2018 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en stadsövergripande matstrategi där stadens övergripande inriktning läggs fast. Syftet var att ge tydlig vägledning för samtliga verksamheter och att lägga en grund för ökad insikt och kunskap hos stadens medarbetare och brukare.

Syftet och utgångspunkterna med det remitterade förslaget är att strategin ska ge stöd för hur stadens tjänstemän ska arbeta långsiktigt med folkhälsa och med måltider med lägre miljö- och klimatpåverkan. Staden kan påverka livsmedelsbranschen i en hållbar riktning och inspirera till hälsosam och klimatsmart mat. Strategin är ett förtydligande av livsmedelsverkets måltidsmodellens rekommendationer om att mat ska vara god, näringsriktig, hållbar, integrerad, trivsamt och säker.

Ärendet

Matstrategin har som syfte att säkerställa att de livsmedel och måltider som köps in, produceras och serveras i stadens verksamheter ska bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan och en bättre folkhälsa. Staden behöver därutöver ha en sammanhållen strategi för hela staden för att säkerställa ett jämlikt utbud i stadens måltidsverksamhet. Dagens livsmedelskonsumtion har en stor del klimatpåverkan och orsakar flera andra miljöproblem, exempelvis förorenade hav och att jordens resurser ansträngs allt mer.

Stockholms stad har höga ambitioner inom klimat- och miljöområdet. År 2030 ska staden som organisation vara fossilbränslefri. Stadens verksamheter ska förebygga uppkomsten av avfall. Onödigt matavfall, matsvinn, ska minska. Negativ påverkan på djur, miljö och människors hälsa från stadens livsmedelskonsumtion ska minska.

Det mål i strategin som handlar om ökad andel ekologisk mat syftar till att stödja den ekologiska produktionen och minska matens miljöpåverkan. I den ekologiska odlingen ska inte konstgödsel och syntetiskt framställda kemiska bekämpningsmedel användas. Målet är att hälften av stadens livsmedel ska vara ekologiska.

Klimatsmarta måltider bidrar till att nå de globala, nationella, regionala och lokala miljö- och klimatmålen.

Matens betydelse

Mat och fysisk aktivitet är grundläggande för folkhälsan. Skillnader i folkhälsa varierar med bland annat inkomst och utbildning och en utmaning för staden är att säkerställa en jämlik folkhälsa. Därför är den mat som serveras inom stadens verksamheter viktiga både för att lägga en grund goda matvanor och för att säkerställa att måltiderna är näringsriktiga och bidrar till god livskvalitet. Staden ska bidra till en integrerad, trygg och trivsamt måltidsmiljö och alla medarbetare och chefer ska ha god kompetens.

Måltider för en bättre hälsa och minskad miljö- och klimatpåverkan handlar om att välja rätt råvaror, göra hälsosamma val, och att använda stadens resurser på rätt sätt. Att äta mer växtbaserad mat och mindre kött- och mejeriprodukter är inte bara klimatsmart, det är även bra för hälsan.

Samordningsfunktion

Matstrategin ska integreras med stadens system för styrning och uppföljning (ILS) och beskrivas i nämnders verksamhetsplanering. Ett nätverk med representanter från utbildningsförvaltningen, äldreförvaltningen, serviceförvaltningen, miljöförvaltningen och stadsledningskontoret har en samordnad funktion och ska säkerställa implementering, uppföljning, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Strategin ska fungera som ett stöd i arbete med mat och måltider samt bidra till jämlika livsvillkor och att stadens verksamheter blir mer attraktiva.

Uppköp och avfallet

Målsättningen inom staden ska vara att möjliggöra livsmedelsavtal för bra klimat- och miljöval. Vid upphandling av livsmedel är det viktigt att transporten av livsmedel är klimateffektiva och fossilbränslefria. Ekologiska matvaror ska prioriteras. Hållbarhetskriterier för ekologisk mat ska finnas vid upphandlingen.

Inom staden ska matsäkerheten prioriteras. Staden ska arbeta med hög livsmedelssäkerhet, personal ska ha kunskap och utbildning och det ska finnas tydliga rutiner för att upptäcka hygieniska risker. Rutiner ska även finnas för att säkerställa hantering av specialkost och matallergier. Vid upphandling av livsmedel är det viktigt att

ställa tydliga krav på verksamhetsutövare att leverera mat som är säker för alla.

Staden ska minska matsvinnet och hantera avfallet på ett hållbart sätt. Genom återvinning av avfallet kan det produceras biogas och den kan sedan användas av stadens bussar och bilar. Vid produktion av biogas uppstår en rötrest som kan användas som gödningsmedel i jordbruket istället för konstgödsel. Genom god planering, bra inköp och rätt hantering av råvaror kan matsvinnet minska.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för analys och kvalitet i samverkan med avdelningen för äldre, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen gör bedömningen att utifrån att alla barn i Stockholm ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor bör barnperspektivet beaktas vid framtagandet av strategin.

I strategin ska beaktas jämställdhetsperspektivet. Det ska säkerställas att barn, ungdomar, personer med funktionsnedsättning och äldre ges möjlighet till inflytande kring mat och måltider.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att förslaget till matstrategi långsiktigt gynnar folkhälsan och bidrar till lägre miljö- och klimatpåverkan. Förslaget är i huvudsak tydligt och konkret med bra exempel att följa. Det är viktigt att uppmärksamma olika gruppers behov av specialkost som exempelvis äldre och personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen stöder förslagen till en stadsövergripande matstrategi samt att det inrättas ett nätverk för implementering, samordning och uppföljning. Vidare anser förvaltningen att en samlad styrning och uppföljning av måltidsfrågor kommer att bidra till ett jämlikt måltidsutbud i staden och minskad klimat- och miljöbelastning.

Förvaltningen ser att en ökad andel ekologiska livsmedel kan leda till ökade matkostnader. Förvaltningen anser att detta bör finnas i åtanke vid en upphandling med leverantörerna att förhandla fram förmånligare priser.

Förvaltningen stöder förslagen att staden i större utsträckning ska välja ekologisk, lokalproducerad och årstidsanpassad kost och att

andelen växtbaserat ska öka. Detta ger förutsättningar för att andelen vegetariska måltider inom nämndens verksamheter kan öka. Förvaltningen vill särskilt lyfta betydelsen av att aktivt arbeta för att minska matsvinnet.

En ökad andel växtbaserade livsmedel innebär också att andelen fibrer i maten ökar, vilket har en positiv betydelse för livsstilsrelaterade sjukdomar som hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes och vissa cancerformer.

Förvaltningen anser slutligen att stort fokus bör ligga på att sprida kunskap och inspiration om matens betydelse för hälsan och vilken miljö- och klimatpåverkan olika livsmedelsval har. Detta för att nå Stockholms stad höga ambitioner inom klimat- och miljöområdet.

Bilagor

1. KS 2018/430 Bilaga 1
2. Följebrev Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat, KS 2018/430
3. Kopia av godkänt tjänsteutlåtande KS: 2018/430 Tjänsteutlåtande